

Una aproximación al acoso escolar / *Bullying*

«Y ahora qué»

Presentadora:

Les hablamos ahora de un tema complicado. Esta semana eran muchos los escolares que comenzaban su curso escolar. La mayoría de ellos encantados, pero estoy segura de que habrá niños y niñas que hayan comenzado el curso no muy contentos, porque en algún momento hayan sufrido acoso escolar, el llamado *bullying*. Saben ustedes que todos los años aparecen diferentes casos de chavales y chavalas que acosan a otro compañero de clase, llegándole a hacer la vida imposible. Esta semana, en Donostia, se ha estado debatiendo sobre este tema. Está con nosotros Maite Garaigordobil, profesora de Psicología en la Universidad del País Vasco. Maite, muy buenas noches, bienvenida.

Maite Garaigordobil:

Hola, muy buenas noches.

Presentadora:

Un tema complicado, pero importantísimo, porque cada vez hay más casos. No sé si es que cada vez hay más casos. Es como en el caso del maltrato a la mujer. ¿Es verdad que cada vez hay más casos? ¿O antes también existían, pero no se denunciaban, no se hacían públicos? ¿Qué es lo que ocurre, Maite?

Maite:

A veces da la sensación de que es un fenómeno reciente, pero no es así. El acoso escolar o el *bullying* ha existido desde que existe la escuela. Podríamos decir que tiene profundas raíces en el contexto escolar, solo que quizás en los últimos años, y algunos hechos que nos han conmocionado socialmente, han hecho que la sociedad dedique cada vez más atención a este tema, que aumente la preocupación, el interés social. Por algunos hechos me refiero, por ejemplo, a suicidios de adolescentes.

Presentadora:

Nos acordamos de Jokin, aquel chico de Hondarribia que acabó suicidándose.

Maite:

Sí, en nuestro contexto más cercano, ese fue el hecho que convulsionó a la sociedad. Pero esto ha sucedido en todo el mundo. Como nos sucedió aquí, en todas las sociedades, cuando se produjeron hechos así, fue cuando la sociedad empezó a tomar conciencia del fenómeno.

En este momento estamos tratando de comprenderlo mejor para poder intervenir y erradicarlo, por las implicaciones tan nocivas que tiene. Para todos: para las víctimas, para los agresores, y también para los observadores pasivos.

Presentadora:

Claro, para los profesores tiene que ser un tema complicadísimo estar dando clase y ver que hay un acosador y un acosado. Hemos salido a la calle, Maite, y hemos querido preguntar sobre el *bullying* a las personas que hemos encontrado por Donostia. Vamos a verlo.

Entrevistado 1:

¿El acoso escolar? No llevar a los críos al cole. (RÍE) Yo creo que es cosa de educación.

Entrevistadora:

¿Pero en casa o en el colegio?

Entrevistado 1:

En los dos sitios. Si los chavales aprenden a valorar que hay que respetar a todo el mundo, terminarán los problemas. Pero eso es innato de los chavales, todo el mundo quiere ser más que el otro y, en cuanto cogen a un pequeño desgraciado, lo machacan.

Entrevistadora:

¿Qué tiene que cambiar?

Entrevistada 2:

Sobre todo, más disciplina, no consentir tanto como se les consiente a los niños hoy día. No es lo de hace años, como cuando yo estaba, pero tampoco lo de ahora. Eso es lo principal, porque hay muchísima falta de respeto.

Entrevistado 3:

Desde casa y desde la escuela, desde luego, pero siempre de la mano. Es complicado. Supongo que intervenir rápido, en el momento que detectes algo, sobre todo el maestro. Llamar a la familia e intentar solucionarlo entre todos.

Entrevistada 4:

Lo que pasa es que hoy en día los chavales están bastante desmadrados. Lo digo porque lo tengo.

Entrevistada 5:

Ponerles mano dura.

Entrevistada 6:

Lo primero, educarles en casa. En la escuela también, pero la educación tiene que ser en casa. Y luego poner medidas correctoras. Los castigos están subestimados. Hay poco castigo, está olvidado. Pero en casa hay que enseñar a los hijos.

Entrevistada 7:

Estar muy encima de lo que pasa entre los alumnos. Tanto los profesores como los padres.

Presentadora:

Esta era la opinión de los donostiarras, Maite. En los cursos de verano que has dirigido había una profesora de Valladolid, autora de muchos estudios sobre el *bullying*. La tenemos al otro lado del teléfono. María Inés Monjas, muy buenas noches.

María Inés Monjas:

Muy buenas noches desde Valladolid.

Presentadora:

¿Qué tal estáis en Valladolid?

María Inés:

Estamos fenomenal, son las fiestas de Valladolid.

Presentadora:

En San Sebastián lloviendo a mares, con temperatura otoñal.

María Inés:

Aquí hace fresquito, pero muy bueno.

Presentadora:

Nos alegramos.

Estábamos hablando del *bullying*, decíamos que es un tema complicado. Veíamos un sondeo realizado en la calle y decían que se debería de actuar nada más se conociesen casos de acoso. Pero no es tan fácil, ¿verdad?

María Inés:

No, todo lo contrario, es un tema muy complejo. Se supone que el acosador acosa de forma repetida y sistemática a una víctima y que lo hace sabiendo que está haciendo daño a la víctima y que procura hacerlo fuera de la vista de los adultos. He escuchado las opiniones de la calle y es muy difícil que los profesores o los padres detecten un caso de acoso, porque permanece oculto en la cultura de los chavales, dentro de sus grupos.

Presentadora:

Así que es muy complicado, lo esconden. El acosador, por supuesto, no lo dice, pero el acosado tampoco puede decir nada por miedo a represalias.

María Inés:

Exactamente, y los observadores, los compañeros, tampoco dicen nada. Quizás haya un concepto de lealtad mal entendida. Se entiende que si dices algo eres un chivato y has traicionado a los compañeros. Es un problema que debemos abordar, no solo los profesores, sino también la familia y la sociedad en general. Hay que plantear el dilema a los que observan casos de *bullying*: si no informas de este acoso, estás siendo cómplice del acosador. Y no estás apoyando a la víctima. El que observa y no comunica lo que está ocurriendo, está siendo un cómplice clarísimamente y está permitiendo que se produzca esa situación que hace sufrir, y mucho, a las víctimas.

Presentadora:

¿Cómo se pueden erradicar los casos de *bullying*, si es que se puede?

María Inés:

Como profesora e implicada en la educación, soy muy optimista. La educación puede conseguir cambios, pero debemos ser conscientes de que podemos hacerlo. La sociedad en su conjunto debe tomar conciencia de que debemos educar a nuestros niños y adolescentes en valores de respeto a los demás, de buenas relaciones interpersonales, habilidades para la convivencia: la ayuda, el consuelo, en lugar de la violencia, la falta de respeto, el acoso o la humillación, como se producen en el caso del acoso.

Presentadora:

María Inés, no te ocupamos más tiempo. Nos quedamos con Maite, que nos va a hablar de los casos de *bullying*. Muy buenas noches.

María Inés:

Muy buenas noches y gracias por vuestro interés en estos temas porque ayuda a que la sociedad se sensibilice.

Presentadora:

Ekerrik asko, buenas noches. Maite, ¿cómo es el perfil, tanto del acosado como del acosador? Me imagino que de esto también hay un estereotipo.

Maite:

Quizás el perfil del agresor es más homogéneo, pero el de la víctima puede ser muy heterogéneo. Algunas de las víctimas pueden obedecer a un perfil de personas con defectos físicos, o con un carácter un poco débil, con poca asertividad o con baja autoestima, pero también niños o adolescentes que son excelentes estudiantes...

Presentadora:

Maite, ¿se dan más casos en la adolescencia que en otra edad?

Maite:

Según los últimos estudios, vemos que, en los últimos años de educación primaria (10-12 años), hay incluso más conductas de acoso escolar que en la adolescencia, ya que a los 15-16 años empieza a declinar el porcentaje. En el último estudio que hemos hecho en la facultad de Psicología de la Universidad del País Vasco, dentro de una tesis doctoral, hemos visto que en los chicos y chicas de 10-12 años encontramos un 5,8 % de acoso escolar grave, mientras que en Secundaria ya bajaba a 3,8 %. Que sean bajos porcentajes no quiere decir que no sea dramático. Que se produzca en un solo adolescente ya es muy grave. Las implicaciones de sufrir acoso son muy graves.

Presentadora:

Estábamos hablando de la víctima, que suele tener algún defecto físico. Siempre se ha dicho, “qué crueles son los niños, cómo se ríen de los defectos de sus compañeros”.

Maite:

Sí, pero también se producen situaciones de acoso escolar hacia niños o niñas que son buenos estudiantes. El perfil no es completamente homogéneo. Puede que se aproveche la debilidad de la víctima, pero también puede ser que la víctima sea una persona que se envidia y por eso se la agrade. Cuando hablamos de acoso escolar, hablamos de una agresión sistemática en el tiempo.

Presentadora:

Claro, tiene que ser sistemática. Por una agresión puntual no tiene por qué haber *bullying*.

Maite:

No, a eso no lo llamamos acoso. Denominamos acoso a una situación en la que un individuo o un grupo intimida a una persona con agresiones físicas, verbales, psicológicas (desvalorizándole), sociales (excluyéndole).

Presentadora:

Eso se suele hacer mucho también, excluirlo del grupo de amigos o amigas. Eso tiene que ser muy duro para un chaval de 10-12 años.

Maite:

Efectivamente. Las relaciones entre iguales, igual que las de la familia, son muy importantes en el desarrollo de la personalidad, en el bienestar psicológico de un individuo para que pueda ir creciendo armónicamente. Cuando las interacciones entre iguales fallan y esos adolescentes quedan excluidos, o niños de menor edad, el sufrimiento es muy fuerte y les va afectando muy negativamente a la autoestima, a la asertividad, a la seguridad. Desarrollan mucho miedo a ir a clase, aumenta el

absentismo escolar, sienten ansiedad y estrés, depresión. La situación de la víctima es muy dramática, muchos fantasean con el suicidio y algunos llegan incluso a realizarlo.

Presentadora:

La familia imagino que tendrá un papel importantísimo. ¿Qué es lo que debe hacer ante un caso de acoso escolar?

Maite:

La intervención no debe ser solo de la familia, sino en colaboración con la escuela, en consenso y conjuntamente. Las víctimas y sus familias a veces se sienten muy impotentes y suelen percibir que ni desde los centros educativos ni desde la sociedad damos respuesta a su dramática situación. Frecuentemente denuncian una ley del silencio. No se atiende lo que necesitarían para su nivel de angustia. Muchas veces se termina dando soluciones individuales, como es sacar al hijo del colegio. No es lo más deseable, pero a veces es la salida que permite generar cambios y que ese adolescente o ese niño se adapte mejor socialmente en otro contexto educativo.

Presentadora:

En los últimos años vemos otro elemento añadido al acoso: esos acosadores acaban grabando con sus teléfonos móviles el acoso realizado a la víctima. Eso tiene que ser el no va más, ¿no?

Maite:

Sí, la crueldad es muy alta. Es un fenómeno reciente, se llama *happy slapping*: hacer agresiones divertidas y subirlas a la red, a YouTube, para que todo el mundo las visualice.

Presentadora:

Divertidas para ellos...

Maite:

Sí, entre comillas, claro. Se denomina así desde esa paradoja. Forma parte del último fenómeno del acoso escolar, que es el *cyberbullying*. Es lo mismo que el acoso escolar, pero utilizando nuevas tecnologías, sea el vídeo, los móviles, la mensajería como chats o correo electrónico. Es el mismo comportamiento, solo que con otro medio, otro vehículo, usando los nuevos avances en las tecnologías al servicio de agredir, intimidar, acosar, humillar a un individuo.

Presentadora:

Qué terrible. En caso de acoso, ¿qué es lo que deberían de hacer?

Maite:

En la intervención hay que diferenciar dos patrones. Uno, la prevención. Es fundamental tomar conciencia de que no hay que esperar a que lleguen los casos de acoso, sino que hay que poner en marcha en las escuelas programas

de prevención, que fomenten el desarrollo socioemocional de los chavales, que desarrollen la capacidad para convivir, el respeto a los derechos humanos y a las demás personas. Cuando digo programas de intervención, digo programas sistematizados dentro de la escuela, en los que todos los chavales dedican un tiempo semanal a las relaciones interpersonales, a comprender la vida en sociedad y a aprender a respetar a los demás. Está por un lado esta intervención preventiva, donde la familia desempeña un papel importante, ya que es el primer y más potente ámbito de socialización. Los valores que la familia transmite a los hijos son muy determinantes. Esos valores de no agresión, pacifistas, de fomentar el respeto a los derechos humanos, tienen que iniciarse en la familia y tienen que continuarse en la escuela.

Presentadora:

Pero ¿puede fallar en algún momento? Tú siempre intentas educar a tu hijo en una serie de valores y nunca puedes llegar a pensar que tu hijo pueda maltratar a otro, pero ¿puede llegar a ocurrir que, a pesar de que una familia normal transmita esos valores, su hijo sea un acosador?

Maite:

No es lo más frecuente, aunque puede haber algunos casos en los que en un contexto familiar no agresivo, no desestructurado, donde se estimulan buenos valores prosociales a los hijos o los padres son modelos de altruismo y tienen patrones de conducta no violenta, etc. No quiere decir que en ese modelo de familia no pueda desarrollarse un joven agresivo con ese comportamiento de acosador y agresor hacia sus compañeros, aunque no es lo frecuente. La conducta agresiva con más frecuencia se desarrolla en entornos agresivos, donde la violencia es algo normal, en familias desestructuradas, donde hay poco afecto. También influyen otros factores, no solo los familiares. Pero no es lo más frecuente. Cuando esa situación sucede en un joven o adolescente, en una familia estructurada o desestructurada, la medida sería hacer primero un buen diagnóstico de la situación. ¿Qué le está pasando a ese niño para que tenga ese patrón de conducta? Diagnosticar primero para poder intervenir después. Individual y colectivamente.

Presentadora:

Maite, muchísimas gracias por estar aquí con nosotros.

Maite:

Gracias a vosotros.

Presentadora:

Un tema complicado. Ha comenzado el curso escolar y seguramente escucharemos más de un caso de acoso.

Maite:

Esperemos que disminuya. Decir también que el papel de los medios de comunicación está siendo muy importante, porque nos está haciendo tomar conciencia, mayor sensibilidad y estar más alerta frente al fenómeno.

Muchas gracias.

Una aproximació a l'assetjament escolar / *Bullying*

«Y ahora qué» / «I ara què»

Presentadora:

Parlem ara d'un tema complicat.

Aquesta setmana eren molts els escolars que començaven el curs.

La majoria d'ells encantats, però estic segura que hi haurà nens i nenes que hagin començat el curs no molt contents, perquè en algun moment hagin sofert assetjament escolar, l'anomenat *bullying*.

Vostès saben que tots els anys apareixen diferents casos de nois i noies que assetgen un altre company de classe, arribant a fer-li la vida impossible.

Aquesta setmana, a Sant Sebastià, s'ha estat debatent sobre aquest tema.

Tenim amb nosaltres Maite Garaigordobil, professora de Psicologia a la Universitat del País Basc.

Maite, molt bona nit, benvinguda.

Maite Garaigordobil:

Hola, molt bona nit.

Presentadora:

Un tema complicat, però importantíssim, perquè cada vegada hi ha més casos.

No sé si és que cada vegada hi ha més casos. És com en el cas de la violència contra la dona.

És veritat que cada vegada hi ha més casos? O abans també existien, però no es denunciaven, no es feien públics? Què és el que passa, Maite?

Maite:

A vegades, fa la sensació que és un fenomen recent, però no és així.

L'assetjament escolar o *bullying* ha existit des que existeix l'escola.

Podríem dir que té profundes arrels al context escolar, només que pot ser en els últims anys, i alguns fets que ens han commocionat socialment, han fet que la societat dediqui cada vegada més atenció a aquest tema, que augmenti la preocupació, l'interès social.

Per a alguns fets, em refereixo, per exemple, a suïcidis d'adolescents.

Presentadora:

Ens recordem de Jokin, aquell noi d'Hondarribia que va acabar suïcidant-se.

Maite:

Sí, en el nostre context més proper, aquell va ser el fet que va convulsionar la societat.

Però això ha succeït a tot el món.

Com ens va succeir aquí, a totes les societats, quan es van produir fets així, va ser quan la societat va començar a prendre consciència del fenomen.

En aquest moment estem intentant comprendre'l millor per a poder intervenir i erradicar-lo, per les implicacions tan nocives que té.

Per a tots: per a les víctimes, per als agressors i també per als observadors passius.

Presentadora:

Clar, per als professors ha de ser un tema complicadíssim estar donant classe i veure que hi ha un assetjador i un assetjat.

Hem sortit al carrer, Maite, i hem volgut preguntar sobre el *bullying* a les persones que hem trobat per Sant Sebastià. Vegem-ho.

Entrevistat 1:

L'assetjament escolar? No portar els nens a l'escola... (RIU) Jo crec que és cosa d'educació.

Entrevistadora:

Però a casa o a l'escola?

Entrevistat 1:

A totes dues. Si els nens aprenen a valorar que s'ha de respectar tothom, s'acabaran els problemes.

Però això es innat als nens, tots volen ser més que l'altre i de seguida que troben un petit desgraciat, el burxen.

Entrevistadora:
Què ha de canviar?

Entrevistada 2:
Sobre tot, més disciplina, no consentir tant com se'ls consent als nens avui dia.
No allò de fa anys, com quan jo hi era, però tampoc el d'ara.

Això és el principal, perquè hi ha moltíssima falta de respecte.

Entrevistat 3:
Des de casa i des de l'escola, sens dubte, però sempre de la mà.

És complicat. Suposo que intervenir-hi ràpid, en el moment que es detecta alguna cosa, sobretot el mestre.

Trucar la família i intentar solucionar-ho entre tots.

Entrevistada 4:
El que passa és que avui dia els nens estan bastant esbojarrats. Ho dic perquè ho tinc.

Entrevistada 5:
Mà dura.

Entrevistada 6:
El primer, educar-los a casa. A l'escola també, però l'educació ha de ser a casa. I llavors, posar mesures correctores. Els càstigs estan subestimats. Hi ha poc càstig, està oblidat. Però a casa s'ha d'ensenyar els fills.

Entrevistada 7:
Estar molt a sobre del que passa entre els alumnes. Tant els professors com els pares.

Presentadora:
Aquesta era l'opinió dels donostiarres, Maite.

Als cursos d'estiu que has dirigit, hi havia una professora de Valladolid, autora de molts estudis sobre el *bullying*.

La tenim a l'altre costat del telèfon.

María Inés Monjas, molt bona nit.

María Inés Monjas:
Molt bona nit des de Valladolid.

Presentadora:
Com esteu per Valladolid?

María Inés:
Estem molt bé, són les festes de Valladolid.

Presentadora:
A Sant Sebastià plou a bots i barrals, amb temperatura de tardor.

María Inés:
Aquí fa fresqueta, però molt bé.

Presentadora:
Ens n'alegem.

Estàvem parlant del *bullying*, dèiem que és un tema complicat.

Vèiem un sondeig realitzat al carrer i deien que s'hauria d'actuar tot just es coneguessin casos d'assetjament.

Però no és tan fàcil, no és veritat?

María Inés:
No, tot el contrari, és un tema molt complex.

Se suposa que l'assetjador assetja de forma repetida i sistemàtica la víctima i que ho fa sabent que està fent mal a la víctima i que procura fer-ho fora de la vista dels adults.

He escoltat les opinions del carrer i és molt difícil que els professors o els pares detectin un cas d'assetjament, perquè es manté ocult a la cultura dels nens, dintre els seus grups.

Presentadora:
Així que és molt complicat, ho amaguen. L'assetjador, evidentment, no ho diu, però l'assetjat tampoc pot dir res per por a represàlies.

María Inés:
Exactament, i els observadors, els companys, tampoc diuen res.

Pot ser hi hagi un concepte de lleialtat mal entesa. S'entén que si dius alguna cosa, ets un espieta i has traït els companys.

És un problema que hem d'abordar, no només els professors, sinó també la família i la societat en general.

S'ha de plantejar el dilema als que observen casos de *bullying*: si no informes d'aquest assetjament, estàs sent còmplice de l'assetjador. I no estàs recolzant la víctima. El que observa i no comunica el que està passant, està sent un còmplice claríssimament i està permetent que es produeixi aquesta situació fa sofrir, i molt, a les víctimes.

Presentadora:

Com es poden erradicar els casos de *bullying*, si és que es pot?

María Inés:

Com a professora i implicada a l'educació, sóc molt optimista. L'educació pot aconseguir canvis, però hem de ser conscients que podem fer-ho.

La societat en el seu conjunt ha de prendre consciència que hem d'educar els nostres nens i adolescents en valors de respecte als altres, de bones relacions interpersonals, habilitats per a la convivència: l'ajuda, el consol, en lloc de la violència, la falta de respecte, l'assetjament o la humiliació, com es produeixen en el cas de l'assetjament.

Presentadora:

María Inés, no t'ocupem més temps. Ens quedem amb la Maite, que ens parlarà dels casos de *bullying*. Molt bona nit.

María Inés:

Molt bona nit i gràcies pel vostre interès en aquests temes, perquè ajuda a que la societat es sensibilitzï.

Presentadora:

Ekerrik asko, bona nit.

Maite, com és el perfil, tant de l'assetjat com de l'assetjador? M'imagino que d'això també hi ha un estereotip.

Maite:

Potser el perfil de l'assetjador és més homogeni, però el de la víctima pot ser molt heterogeni.

Algunes de les víctimes poden obeir a un perfil de persones amb defectes físics, amb un caràcter una mica dèbil, amb poca assertivitat o baixa autoestima, però també nens o adolescents que són excel·lents estudiants...

Presentadora:

Maite, es donen més casos a l'adolescència que en una altra edat?

Maite:

Segons els darrers estudis, veiem que en els últims anys d'educació primària (10-12 anys), hi ha inclús més conductes d'assetjament escolar que a l'adolescència, ja que als 15-16 anys comença a declinar el percentatge.

A l'últim estudi que hem fet a la facultat de Psicologia de la Universitat del País Basc, en el marc d'una tesi doctoral, hem vist que en els nens i nenes de 10-12 anys hi trobem un 5,8 % d'assetjament escolar greu, mentre que a Secundària ja baixava al 3,8 %.

Que siguin percentatges baixos no vol dir que no sigui dramàtic. Que es produeixi en un sol adolescent ja és molt greu. Les implicacions de sofrir assetjament són molt greus.

Presentadora:

Estàvem parlant de la víctima, que acostuma a tenir algun defecte físic.

Sempre s'ha dit, "què cruels són els nens, com se'n riuen dels defectes dels seus companys".

Maite:

Sí, però també es produeixen situacions d'assetjament escolar cap a nens o nenes que són bons estudiants. El perfil no és completament homogeni.

Pot ser que s'aprofiti la debilitat de la víctima, però també pot ser que la víctima sigui una persona envejada i per això se l'agredeixi.

Quan parlem d'assetjament escolar, parlem d'una agressió sistemàtica en el temps.

Presentadora:

Clar, ha de ser sistemàtica. Per una agressió puntual, no té per què haver-hi *bullying*.

Maite:

No, a això no li diem assetjament.

Denominem assetjament a una situació en la qual un individu o un grup intimida una persona amb agressions físiques, verbals, psicològiques (desvaloritzant-la), socials (excloent-la).

Presentadora:

Això s'acostuma a fer molt també, excloure del grup d'amics o amigues. Això ha de ser molt dur per a un nen de 10-12 anys.

Maite:

Efectivament. Les relacions entre iguals, com les de la família, són molt importants per al desenvolupament de la personalitat, per al benestar psicològic d'un individu per a que pugui anar creixent harmoniosament.

Quan les interaccions entre iguals fallen i aquests adolescents queden exclosos, o nens de menor edat, el sofriment és molt fort i els va afectant molt negativament l'autoestima, l'assertivitat i la seguretat.

Desenvolupen molta por a anar a classe, augmenta l'absentisme escolar, senten ansietat i estrès, depressió.

La situació de la víctima és molt dramàtica, molts somien amb el suïcidi i alguns fins i tot arriben a realitzar-lo.

Presentadora:

La família imagino que hi tindrà un paper importantíssim. Què és el que ha de fer davant un cas d'assetjament escolar?

Maite:

La intervenció no ha de ser només de la família, sinó en col·laboració amb l'escola, en consens i conjuntament.

Les víctimes i les seves famílies a vegades se senten molt impotents i acostumen a percebre que ni des dels centres educatius ni des de la societat donem resposta a la seva dramàtica situació.

Freqüentment denuncien una llei del silenci. No s'atén el que necessitarien per al seu nivell d'angoixa.

Moltes vegades s'acaba donant solucions individuals, com és treure el fill de l'escola. No és el més desitjable, però a vegades és la sortida que permet generar canvis i que aquell adolescent o aquell nen s'adapti millor socialment en un altre context educatiu.

Presentadora:

En els últims anys, veiem un altre element afegit a l'assetjament: aquests assetjadors acaben gravant amb els seus telèfons mòbils l'assetjament realitzat a la víctima.

Això ha de ser el súmmum, no?

Maite:

Sí, la crueltat és molt alta. És un fenomen recent, s'anomena *happy slapping*: fer agressions divertides i pujar-les a les xarxes, a YouTube, per a que tothom les vegi.

Presentadora:

Divertides per a ells...

Maite:

Sí, entre cometes, clar. S'anomena així des d'aquesta paradoxa. Forma part de l'últim fenomen de l'assetjament escolar, que és el *cyberbullying*.

És el mateix que l'assetjament escolar, però utilitzant noves tecnologies, sigui el vídeo, els mòbils, la missatgeria com xats o correu electrònic. És el mateix comportament, només que amb un altre mitjà, un altre vehicle, fent servir els nous avanços tecnològics al servei d'agredir, intimidar o humiliar un individu.

Presentadora:

Què terrible. En cas d'assetjament, què és el que s'hauria de fer?

Maite:

A la intervenció s'han de diferenciar dos patrons. Un, la prevenció.

És fonamental prendre consciència que no s'ha d'esperar a que arribin els casos d'assetjament, sinó que s'han de posar en marxa a les escoles programes de prevenció que fomentin el desenvolupament socioemocional dels nens, que desenvolupin la capacitat per a conviure, el respecte als drets humans i a les altres persones.

Quan dic programes d'intervenció, dic programes sistematitzats dins l'escola, en els quals tots els nens dediquen un temps setmanal a les relacions interpersonals, a comprendre la vida en societat i a aprendre a respectar els altres.

Hi ha, per una banda, aquesta intervenció preventiva, on la família hi juga un paper important, ja que és el primer i més potent àmbit de socialització.

Els valors que la família transmet als fills són molt determinants.

Aquests valors de no-agressió, pacifistes, de fomentar el respecte als drets humans, han d'iniciar-se a la família i han de continuar a l'escola.

Presentadora:

Però, pot fallar en algun moment? Tu sempre intentes educar el teu fill en una sèrie de valors i mai pots arribar a pensar que el teu fill pot maltractar un altre, però, pot arribar a passar que, tot i que una família normal transmeti aquests valors, el seu fill sigui un assetjador?

Maite:

No és el més freqüent, tot i que pot haver-hi alguns casos en un context familiar no agressiu, no desestructurat, on s'hi estimulen bons valors prosocials als fills o els pares són models d'altruisme i tenen patrons de conducta no violenta, etc. No vol dir que en aquest model de família no pugui desenvolupar-se un jove agressiu amb

aquest comportament d'assetjador i agressor cap els seus companys, tot i que no és freqüent. La conducta agressiva, amb més freqüència, es desenvolupa en entorns agressius, on la violència és normal, a famílies desestructurades, on hi ha poc afecte. També hi influeixen altres factors, no només els familiars. Però no és el més freqüent. Quan aquesta situació succeeix a un jove o adolescent, a una família estructurada o desestructurada, la mesura seria fer primer un bon diagnòstic de la situació. Què li està passant a aquest nen per a que tingui aquest patró de conducta? Diagnosticar primer per a poder intervenir-hi després. Individual i col·lectivament.

Presentadora:

Maite, moltíssimes gràcies per ser aquí amb nosaltres.

Maite:

Gràcies a vosaltres.

Presentadora:

Un tema complicat. Ha començat el curs escolar i segurament escoltarem més d'un cas d'assetjament.

Maite:

Esperem que disminueixi. Dir també que el paper dels mitjans de comunicació està sent molt important, perquè ens està fent prendre consciència, major sensibilitat, i estar més alerta davant aquest fenomen. Moltes gràcies.